

L'arada a tots els solcs

DIMONIS: APUNTS DE JACINT VERDAGUER

A cura d'Enric Casasses
Editorial: Verdaguer
Folgueroles, 2014
Pàgines: 328
Preu: 18 euros

PÀTRIES: POEMES DE JACINT VERDAGUER

A cura de Ricard
Torrents
Editorial: Verdaguer
Folgueroles, 2014
Pàgines: 222
Preu: 15,50 euros

INTENT DE COMENTAR-HI...

Enric Casasses
Editorial: Vitel·la
Bellcaire d'E., 2014
Pàgines: 68
Preu: 13 euros

Ben difícilment algú coneixia els *Apunts* que Jacint Verdaguer va començar a prendre al voltant de l'any 1890, sovint, alguns vespres, a la seva cel·la a casa del marquès de Comillas, a vegades, just al mateix temps que “el dimoni es manifestava”, primer en algun lloc de Sants i després – i sobretot– en un pis del carrer Mirallers. La Casa d'Oració, en deien. “Verdaguer busca en les paraules dels possessos (?) una font per a saber la voluntat de Déu”, indica Enric Casasses. Ell mateix ha escrit els comentaris que proven d'aclarir-nos cada anotació; explica aquestes notes en el pròleg: “El resultat n'és un llibre amb un u per cent de descripcions d'accions. La resta és diàleg o monòleg entretallat, i a voltes, de tant en tant, algun comentari de Verdaguer sobre el que s'ha dit, sobre el que li diu el maligne.” En total, les anotacions són a quatre quaderns. Els tres primers eren al monestir de Ripoll, ara Arxiu Comarcal, el segon d'aquests, però –sembla que el més interessant– va desaparèixer. El quart es conserva a la Biblioteca de Catalunya de Barcelona.

Òbviament, de no haver-ho escrit Verdaguer, aquests *Apunts* no inaugurarien la col·lecció *Univers de Verdaguer* Edicions, que ha començat a publicar la Fundació Jacint Verdaguer, de Folgueroles. El segon volum de la col·lecció es titula *Pàtries*, una antologia de pomes patriòtics de Jacint Verdaguer que ha anat a cura de Ricard Torrents. “Sense ser reduccionista, *Pàtries* és un recull de poesies inspirades pel patriotisme del poeta, des del local fins al nacional de Catalunya i dels Països Catalans.” Hi trobaran poemes molt coneguts –*L'emigrant, Cançó del raier, Los dos campanars...*– al costat d'altres que no es llegeixen tant –*L'arpa, Barcelona, Davant d'un mapa...*–. Torrents ha fet l'antologia tenint present el procés que vivim a Catalunya aquests mesos; Casasses ha decidit fer-nos conèixer aquells *Apunts* pensant que difícilment entendrem bé Verdaguer –l'últim Verdaguer, és clar– sense conèixer les seves anotacions sobre el Maligne. “Més que pròpiament exorcismes, els *Apunts* de Verdaguer ens mostren sessions mediúmniques.” Un dels llibres, doncs, més essencials per conèixer, i reconèixer, la tradició espiritista catalana; també, el Verdaguer més rebel i, doncs, el més represaliat. Així com *Pàtries* ens confirma que el catalanisme és una de les constants del nostre primer gran poeta de la Renaixença, *Dimonis* ens acostava a una Catalunya encara massa desconeguda i força inquietant perquè el dimoni és “una arada que arriba a tots els solcs”, i Verdaguer l'antisacerdot que n'apunta fervorosament tot el que veu i tot el que el sent que el dimoni

Verdaguer ens arriba mitjançant edicions de Ricard Torrents i Enric Casasses / ELISABETH MAGRE

diu, com un enemic que busqués les seves armes partint del que manifesta el seu contrari. És sabut que Verdaguer va introduir-se en aquest món després de conèixer mossèn Joaquim Pinyol, capellà tortosí i exorcista, “de vida una mica estranya”. Mossèn Collell, que havia estat un dels amics íntims de Verdaguer, se n'havia anat distanciant, va distanciar-se'n definitivament en aquests anys. Tot i que aquestes anotacions siguin manifesta-

cions orals, escrites tal com raja, hi trobem alguna frase remarcable. “Encara que vages a genollons, no pots pagar la gràcia de conèixer la flor i la punxa”, indica, per exemple, Enric Casasses. Petites flors en un erm. La resta, frases a raig, gens pensades, del parlar barceloní d'abans. No els sons d'una arpa, tal com deia Verdaguer en el primer poema de *Pàtries*, sinó, tal com diu ara Casasses, la música d'una gralla esquerdada. *

Joan Maragall interpretat per Casasses

M'explicava Enric Casasses que ha passat l'estiu entre els dimonis verdaguerians i l'*Intent de comentar-hi el poema d'en Joan Maragall 'Solejada'*, i en comptes de servir-nos un text anotat filològic –que ho podria haver fet perfectament–, ha preferit fer-ho en vers, tal com també ho ha fet en l'epíleg del poemari de Miquel Bauçà, que ha reaparegut. L'intent és un exercici estilístic estimulants per al lector i, també, un treball doble perquè suma la lectura de Maragall –en detall– a un poema brillant sobre la vida artística (“L'art de comentar-hi és difícil: / ha de fer visible en un mirall net / una obra d'un altre tal qual, tal com és, / perquè quan la vegis girada al mirall / admirat et giris i directament / l'escoltis a ella...” M'agrada perquè té el ritme d'un conte o una rondalla, un divertiment que implica el lector en la mateixa inèrcia on s'ha mogut la poesia de Casasses, un dels experiments més satisfactoris de la poesia catalana moderna i de la vida barcelonina a les palpentes. Si volen quedar bé amb un regal, no s'ho pensin, és una delícia. **David Castillo**